

Sygn. akt VIII Gz 82/15

POSTANOWIENIE

Dnia 22 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Woźniak

Sędziowie: SO Krzysztof Górski

SO Piotr Sałamaj (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2015 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

w postępowaniu upadłościowym (...) w U. w upadłości układowej

na skutek zażalenia nadzorcy sądowego na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 3 marca 2015 r., sygn. akt XII GUp 1/13, w przedmiocie określenia ostatecznej wysokości wynagrodzenia nadzorcy sądowego

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w całości ten sposób, że:

1. ustalić ostateczną wysokość wynagrodzenia nadzorcy sądowego S. M. na kwotę 21.500 zł (dwadzieścia jeden tysięcy pięćset złotych), powiększoną o należny podatek VAT, przy uwzględnieniu przyznanych zaliczek w łącznej wysokości 15.000 zł (piętnaście tysięcy złotych),
2. oddalić wniosek nadzorcy w pozostałym zakresie.

SSO Piotr Sałamaj SSO Agnieszka Woźniak SSO Krzysztof Górski

Sygn. akt VIII Gz 82/15

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 3 marca 2015 r. (sygn. akt XII GUp 1/13) Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie oddalił wniosek nadzorcy sądowego o ustalenie ostatecznej wysokości wynagrodzenia i nakazał nadzorcy zwrot do masy upadłości kwoty 15.000 zł z tytułu pobranych zaliczek na poczet wynagrodzenia.

W uzasadnieniu, powołując się na art. 162 ust. 1 oraz art. 287 ust. 3 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze, Sąd Rejonowy zauważył, że wobec stwierdzenia zawarcia układu w dniu 27 listopada 2014 r., termin do złożenia zarzutów upłynął w dniu 4 grudnia 2014 r. Nadzorca sądowy wniosek o ustalenie ostatecznego wynagrodzenia złożył dopiero w dniu 5 grudnia 2014 r., a zatem po upływie terminu do złożenia żądania w tym przedmiocie. Termin ten jest terminem prekluzyjnym i jego upływ powoduje wygaśnięcie prawa do wynagrodzenia nadzorcy sądowego. Wniosek należało zatem oddalić, co w konsekwencji skutkowało nakazaniem nadzorcy sądowemu zwrotu pobranych w toku postępowania upadłościowego zaliczek.

Nadzorca sądowy wywiódł zażalenie na ww. postanowienie, wnosząc o jego uchylenie w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez ustalenie wynagrodzenia nadzorcy sądowego w wysokości 21.500 zł plus należny podatek od towarów i usług, tj. w wysokości wynikającej z wniosku z dnia 11 lutego 2013 r. Zaskarżonemu orzeczeniu nadzorcy zarzucił:

1) naruszenie art. 164 ust. 1 w zw. z art. 164 ust. 4 i art. 165 ust. 1 i 2 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze poprzez nieprawidłową ich wykładnię, polegającą na przyjęciu, że nadzorca sądowy nie złożył w ogóle wniosku o wynagrodzenie, o którym mowa w art. 164 ust. 1 ww. ustawy, w terminie o którym mowa w art. 164 ust. 4 ww. ustawy pomimo faktu, iż nadzorca sądowy w dniu 11 lutego 2013 r. złożył wniosek o ustalenie wstępnej wysokości wynagrodzenia, który w istocie stanowi wniosek, o którym mowa w art. 164 ust. 1,

2) naruszenie przepisów art. 164 ust. 1 oraz ust. 4 i art. 165 ust. 2 p.u.n. poprzez nieprawidłową ich wykładnię polegającą na przyjęciu, że do ustalenia ostatecznego wynagrodzenia nadzorcy sądowego konieczny jest odrębny wniosek nadzorcy, choć norma prawna zawarta w art. 165 ust. 2 takiego wniosku nie wymaga,

3) naruszenia art. 164 ust. 1 i 4 p.u.n. poprzez nieprawidłową ich wykładnię polegającą na wprowadzeniu przez Sąd rozróżnienia, którego nie przewiduje ustawa, polegającą na przyjęciu, iż wniosek z dnia 11 lutego 2013 r. nie jest też wnioskiem, o którym mowa w art. 164 ust. 1 ww. ustawy.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że złożył wniosek o ustalenie ostatecznego wynagrodzenia po terminie z art. 164 ust. 4 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze. Powołując się na fakt złożenia wniosku o ustalenie wstępnej wysokości wynagrodzenia nadzorcy uznał, że wniosek ten stanowi również wniosek o ustalenie ostatecznego wynagrodzenia. Skarżący zauważył, że art. 164 p.u.n. nie daje uprawnień do rozróżnienia w analizowanym zakresie, zaś w art. 165 ust. 2 ww. ustawy brak wymogu złożenia przez nadzorcę sądowego odrębnego wniosku o ustalenie wynagrodzenia ostatecznego. Skarżący podkreślił, że wykonał swoją pracę, zatwierdzone zostały wszystkie sprawozdania okresowe i ostateczne nadzorcy sądowego, pozytywnie zaopiniowano wniosek nadzorcy o wynagrodzenie, wypłacano zaliczki na poczet wynagrodzenia. Ustalając zatem ostateczne wynagrodzenie nadzorcy sądowego Sąd powinien sięgnąć do wniosku z dnia 11 lutego 2013 r. Ponadto pozbawienie nadzorcy sądowego wynagrodzenia jest sprzeczne z podstawowym prawem do wynagrodzenia za wykonaną pracę, niesprawiedliwie i krzywdzące.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się zasadne.

W pierwszej kolejności zauważyć trzeba, że w wywiedzionym zażaleniu skarżący nie kwestionuje daty złożenia wniosku o ustalenie ostatecznego wynagrodzenia, jak również faktu, że wniosek ten złożony został po upływie terminu, określonego w art. 164 ust. 4 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jednolity Dz.U. 2015 r., poz. 233, zwane dalej „p.u.n.”). Co do zasady skarżący nie kwestionował również przyjętego przez Sąd Rejonowy założenia, opartego na literalnym brzmieniu powołanego powyżej przepisu, a zakładającego, że złożenie wniosku o ustalenie ostatecznego wynagrodzenia z uchybieniem terminu skutkuje jego oddaleniem wobec wygaśnięcia prawa do wynagrodzenia. Podnosił natomiast, że w kontekście istnienia podstaw do ustalenia wynagrodzenia syndyka, przepisy analizowanej ustawy nie dają podstaw do dokonania rozróżnienia wniosków na dotyczące ustalenia wstępnego wynagrodzenia oraz ostatecznego wynagrodzenia.

W ocenie Sądu odwoławczego nie sposób odmówić racji skarżącemu w zakresie, w jakim dokonuje interpretacji przepisów art. 164 i 165 p.u.n. W konsekwencji zatem w stanie faktycznym, podlegającym osądowi w niniejszej sprawie, istnieją przyczyny do przyjęcia że wniosek o ustalenie wstępnego wynagrodzenia nadzorcy sądowego z dnia 11 lutego 2013 r. winien zostać uznany za podstawę ustalenia ostatecznego wynagrodzenia nadzorcy sądowego, przy uwzględnieniu analizy ostatecznego sprawozdania nadzorcy sądowego.

Do wniosków powyższych skłania fakt, że w art. 165 p.u.n. ustawodawca dokonał co prawda rozróżnienia na wstępną wysokość wynagrodzenia i ostateczną wysokość nadzorcy sądowego, jednak w ocenie Sądu odwoławczego dyferencja powyższa nie odnosi się do wniosków, stanowiących podstawę do ustalania wysokości wynagrodzeń. Po pierwsze

bowiem, w ust. 1 powołanego przepisu wskazuje się, że wstępną wysokość wynagrodzenia nadzorcy sądowego określa sąd na wniosek syndyka, złożony w terminie 2 miesiące od jego powołania. Natomiast już w ust. 2, donoszącym się do ostatecznej wysokości wynagrodzenia nadzorcy sądowego, ustawodawca odwołał się jedynie do kryteriów branych pod uwagę przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia, nie wskazując na przyjęcie za podstawę odrębnego wniosku o ustalenie wynagrodzenia ostatecznego. Po wtóre zaś, rozróżnienie dokonane w powołanym przepisie stanowi jedynie odzwierciedlenie tego, że zazwyczaj składany jest odrębnie wniosek o ustalenie wynagrodzenia ostatecznego i on stanowi wówczas podstawę orzekania w tym przedmiocie. Przy czym na uwadze mieć należy okoliczności, że złożenie odrębnego wniosku o ustalenie wynagrodzenia ostatecznego ma przede wszystkim na celu zabezpieczenie interesów nadzorcy sądowego, umożliwienie mu dochodzenia wynagrodzenia uwzględniającego czynniki znane dopiero po sporządzeniu ostatecznego sprawozdania, wyjątkowo przed jego sporządzeniem o ile wysokość wynagrodzenia można ustalić na podstawie dotychczas zatwierdzonych sprawozdań (art. 164 ust. 3 p.u.n.). W praktyce wysokość ostatecznego wynagrodzenia nadzorcy sądowego okazuje się zwykle wyższa niż wstępna, jako że na początkowym etapie postępowania nie sposób precyzyjnie określić zakresu koniecznych do wykonania w przyszłości czynności czy nakładu pracy. Ostateczne wynagrodzenie nadzorcy sądowego ma zatem odpowiadać rzeczywiście wykonanej pracy i uwzględniać faktycznie poniesione koszty, preferuje kryterium spełnienia podstawowego celu postępowania upadłościowego jakim jest zaspokojenie wierzycieli oraz wysiłek nadzorcy sądowego włożony w prowadzenie postępowania. Natomiast wstępna wysokość wynagrodzenia stanowi co do zasady prognozę co do ostatecznej wysokości wynagrodzenia, przede wszystkim jednak limituje ogólną sumę zaliczek, które mogą być wypłacone w toku postępowania upadłościowego na poczet ostatecznego wynagrodzenia (tak też S. Gurgul w Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz., wydanie 9, Warszawa 2013 r.).

Mając na uwadze powyższe wywody Sąd odwoławczy doszedł do przekonania, że w razie złożenia wniosku o przyznanie wynagrodzenia ostatecznego z uchybieniem terminu prekluzyjnego, określonego w art. 164 ust. 4 p.u.n. nie ma przeszkód ku temu, aby podstawę do określenia takiego wynagrodzenia stanowił wniosek o określenie wynagrodzenia wstępnego. Powołany przepis wskazuje bowiem, że uprawnienie do domagania się wynagrodzenia wygasa, jeżeli stosowny wniosek nie zostanie złożony przed upływem terminów do wniesienia zarzutów na układ. Nie ma jednak przeszkód do wystąpienia z takim wnioskiem wcześniej, na co wskazał Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 5 maja 2011 r. (sygn. P 110/O8, opubl. w (...) seria (...) 2011, Nr 4, poz. 31).

Sąd odwoławczy zauważa, że ustawa Prawo upadłościowe i naprawcze nie określa kiedy najwcześniej stosowny wniosek winien zostać sporządzony. Stosownie do brzmienia art. 165 ust. 4 p.u.n. może być złożony przed zatwierdzeniem ostatecznego sprawozdania nadzorcy sądowego. W ocenie Sądu drugiej instancji może on nawet być przygotowany przed zakończeniem czynności, równocześnie z ich podjęciem czy nawet bezpośrednio po powołaniu. W takiej zaś sytuacji to jedynie nadzorca sądowy ponosi ryzyko związane z tym, że w razie gdy nie zmodyfikuje dotychczasowego wniosku, bądź nie wystąpi z nowym w terminie określonym w art. 164 ust. 4 p.u.n., to przy orzekaniu sąd upadłościowy związany będzie granicami pierwotnego wniosku i wskazaną w nim wysokością wynagrodzenia.

Przekładając powyższe na grunt niniejszej sprawy przyjąć należy, że wniosek o ustalenie wynagrodzenia z dnia 11 lutego 2013 r. może stanowić podstawę do ustalenia ostatecznego wynagrodzenia nadzorcy sądowego. Nie budzi bowiem wątpliwości okoliczność, na którą zwrócił uwagę Sąd Rejonowy, że termin do wniesienia zarzutów na układ upłynął w dniu 4 grudnia 2014 r. Powołany powyżej wniosek został zatem złożony przed upływem powołanego, wynikającego z art. 164 ust. 4 p.u.n., terminu.

Za przyjęciem wyżej przedstawionej interpretacji przemawiają również nowe regulacje dotyczące wynagrodzenia nadzorcy sądowego i syndyka wprowadzone ustawą z dnia 15.05.2015 r. Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U. 2015, poz. 978), które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2016 r. Z uwagi na powyższą ustawę, która reguluje obecnie postępowanie układowe, regulacja wynagrodzenia nadzorcy sądowego znalazła się w art. 42 i następnych Prawa restrukturyzacyjnego. I zgodnie z art. 44 ust. 1 „Sąd wydaje postanowienie w przedmiocie wynagrodzenia na wniosek nadzorcy sądowego złożony w terminie tygodnia od dnia złożenia opinii o możliwości wykonania układu albo doręczenia mu postanowienia o odwołaniu lub zmianie nadzorcy sądowego albo umorzeniu postępowania. Złożenie wniosku z uchybieniem terminu skutkuje przyznaniem wynagrodzenia w wysokości dotychczas pobranych

zaliczek, chyba że sąd postanowi o przyznaniu niższego wynagrodzenia i zwrocie części zaliczek. Do dnia wydania postanowienia w przedmiocie wynagrodzenia nadzorcy sądowy może złożyć wniosek o przywrócenie terminu, wykazując, że uchybienie terminu nastąpiło bez jego winy.” Analogiczną regulację przewiduje znowelizowany przepis art. 165 ust. 1 Prawa upadłościowego odnośnie wynagrodzenia ostatecznego syndyka.

Jak zatem wynika z przytoczonych przepisów ustawodawca dostrzegł nadmierny rygorizm dotychczasowych regulacji dotyczących terminu składania wniosku przez syndyka i nadzorcy sądowego w przedmiocie ich ostatecznego wynagrodzenia, które przewidywały utratę prawa do wynagrodzenia w przypadku uchybienia terminu, bez możliwości jego przywrócenia, a nadto zwrot już wypłaconych zaliczek, co było nie do pogodzenia z zasadą ekwiwalentności za wykonaną pracę. Ten ostatni aspekt zaakcentował też słusznie skarżący w swoim zażaleniu.

Uznając zatem, że w niniejszej sprawie wniosek nadzorcy sądowego o wynagrodzenie ostateczne nie był spóźniony, tzn. że zawierał się już we wniosku z dnia 11 lutego 2013 r. Sąd Okręgowy rozpoznał przedmiotowy wniosek merytorycznie, w granicach wniosków zażalenia.

W myśl art. 165 ust. 2 p.u.n. (w brzmieniu sprzed 1.01.2016 r.) przy ustaleniu ostatecznej wysokości wynagrodzenia nadzorcy sądowego bierze się pod uwagę w szczególności stopień zaspokojenia wierzycieli, nakład pracy, koszty zatrudnienia innych osób w związku z czynnościami syndyka oraz czas trwania postępowania. Odnosząc te kryteria do realiów przedmiotowego postępowania upadłościowego Sąd odwoławczy uznał, że wnioskowana w zażaleniu wysokość ostatecznego wynagrodzenia nadzorcy sądowego w kwocie 21.500 zł + VAT odpowiada nakładowi pracy nadzorcy sądowego, który aktywnie uczestniczył w procesach restrukturyzacyjnych dłużnika, a zaproponowany przez dłużną Spółkę układ został zaaprobowany przez jej wierzycieli w drodze głosowania nad układem. W postępowaniu uczestniczyło kilkudziesięciu wierzycieli, postępowanie trwało 24 miesiące, a zawarty układ został zatwierdzony postanowieniem Sądu upadłościowego z dnia 19 grudnia 2014 r. Zatem przy przeliczeniu ww. wynagrodzenia na czas trwania postępowania daje to kwotę 895,83 zł netto/miesiąc, która jest adekwatna do podejmowanych przez nadzorcy czynności, które nie były kwestionowane przez dłużnika. Nadzorcy regularnie i terminowo składał sprawozdania, które były zatwierdzane przez sędziego komisarza, który nadto zaakceptował w całości wniosek nadzorcy z dnia 4.12.2014 r. o ustalenie wynagrodzenia ostatecznego w kwocie 25.000 zł + VAT (vide k. 1613). Analiza akt niniejszego postępowania dokonana przez Sąd Okręgowy pozwala też na stwierdzenie, że nadzorcy sądowy S. M. wykonywał z należyтым zaangażowaniem czynności wymienione we wniosku z dnia 4.12.2014 r. (k. 1601-1603), które doprowadziły do rezultatu zakładanego przy otwarciu postępowania, a więc zawarcia układu dłużnika z wierzycielami, co również przekonuje o zasadności wynagrodzenia ostatecznego w wysokości również wnioskowanemu wynagrodzeniu wstępnemu.

Mając powyższe na względzie, działając na podstawie art. 386 § 1 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 229 p.u.n., Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie w całości w ten sposób, że ustalił ostateczną wysokość wynagrodzenia nadzorcy sądowego na kwotę 21.500 zł, powiększoną o należyty podatek VAT, przy uwzględnieniu przyznanych zaliczek w łącznej wysokości 15.000 zł oraz oddalił wniosek nadzorcy w pozostałym zakresie, mając na względzie kwotę żadaną we wniosku z dnia 4.12.2014 r.

SSO Piotr Sałamaj SSO Agnieszka Woźniak SSO Krzysztof Górski